

GENETHLIACUS
SERENISSIMO
LEOPOLDO
ARCHIDUCI
AUSTRIÆ,
PRINCIPI ASTURIÆ,
CONSECRATUS, AC DICTUS,
DUM,

Congregato ex Commissione Cæsarea
VENERABILI CLERO
REGNI HUNGARIÆ,

CORAM ALMA ARCHI-EPISCOPALI
UNIVERSITATE TYRNAVIENSI
SOCIETATIS JESU.

RHETORICA ACADEMICA
AUGUSTIS NATALIBUS
SUUM VOTUM PERSOLVERET,
ORATORE

PERILLUSTRI ADOLESCENTE
CAROLO PETERFFY,
Hungariæ Equite, Eloquentiæ Studiofo.

TYRNAVIÆ,

Typis Academicis per Fridericum Gall. Anno M. DCC. XVI.

INVICTISSIMO,
^{AC}
POTENTISSIMO
ROMANORUM
IMPERATORI,
Semper Augusto
CAROLO VI.
Germaniæ, Hispaniæ, Hungariæ,
Bohemiæ &c.
REGI,
ARCHIDUCI AUSTRIÆ,
PRINCIPI, ET DOMINO SUO
CLEMENTISSIMO.

*I*nter innumeras Communium Gaudiorum acclamationes admitte, Augustissime Cesar, Domine Clementissime, suum etiam non tam Tue, quàm publicæ singulorum felicitati votum solvat Eloquentia; atque scio, Maximi Principes si quando munera admittunt, gratissima accipiunt, animos suorum, quos dum sibi aliunde deberi intelligunt, suos etiam volunt propriæ vocis Confessione. Ergo Tuis advoluta pedibus Oratio mea Tuam se confitetur, supremum fortune suæ apicem consecutura, si, quam in alios Magnus Cesar largè profundis, Tue aliquem, favente Te, delibet sensum benignitatis. Quodsi etiam,

quæ Augustas Regnorum curas molesta interpellat, suis ipsa ornamentis digna non sit; at sanè vel ex uno dignissima Te est operis argumento, Serenissimo Principe, Filio Tuo, quò cum Tu nobis majus dare non poteras, quàm fieri possit, ut nos majus Tibi munus redderemus? ne Deorum quidem aris pretiosius donum imponitur illò, quod ipsi dederunt. Felix Patris vocabulum! quæsieramus antehac, quo tanto fidem nostram Cæsari munere obstringeremus: Superabat omnem cogitandi facultatem Majestas Principis: hodie tenuia etiam munera effectum maxima sunt, cum tanto in Filio tanto Patri offeruntur. Quanquam nihil admodum Tuæ hinc felicitati, plurimum nostræ accedit, quæ, cum Tua se nuper Majestate metiretur, desiderabat aliquid, quò assurgere ultra sæculorum invidiam posset, tantæ magnitudinis heredem. Et verò nunc demum geminatis eadem incedit letitiis, & adorat venerabunda providentissimi in Augustissimam Domum Tuam Numinis consilia, quando Te nobis in Filio Principe æternum victurum representavit. Pro quo dum auro, gemmisque gravia bonorum Largitori ad Sacras Cellensis Virginis aras appendis munera, quid nobis aliud, atque aurea rursum sub Austriacis Principibus sæcula liceat ominari? Et viget hæc, vigebitque perenni in memoria dies, quæ in nato Principe tantum felicitatis nostræ pignus excepit, tantum imminentium malorum abstulit metum, tantam excitavit letitiam, factâque veluti sponsione futurorum bonorum jucundissimam accendit spem, & expectationem: quibus capitibus cum oratio reliqua omnis convertitur, excurrere ultra non vacat; superest, quod infimis à Tua Majestate precibus contendo, uti faveas, Augustissime Cæsar, studiis meis, & fluviorum exemplo majorum tributarias à minoribus rivis aquas, immo supplicem Tibi benigno digneris annutu eloquentiam meam, quæ ut laudibus Tuis impar sit, conatum saltem promptissimæ voluntati, & sincerissimo studio putabis concedendum, quod, dum vivam, victurus sum

AUGUSTISSIMÆ MAJESTATIS
TUÆ

ORATIO.

Quod bonum, felix, faustum, fortunatumque sit Augustissimæ Domui, hæreditariis Regnis, ac Provinciis, Reipublicæ Christianæ, atque adeo Orbi Universo! Princeps natus est nobis! Hæres datus est nobis. Resonate tubæ, date plausum tympana, æra concrepate. Curæ procul, procul mærores, & quidquid hætenus molestarum solitudinum languentes spem inter, & metum cogitationes obturbabat. Sat datum suspiriis, sat prolixis litatum votis, cum inviso sterilitatis metu conflictatum satis est. Longa jactatione defuncti sumus: felix tandem lassatam anchoram portus excepit. Evolve te aliquando è tenebris, Augusta Viennensium Aula, depellite luctum fideles populi, ponite curas foederati, querulis amici vocibus temperate. Curæ sumus superis. Obduci cogitatibus nostris atram tristitiæ nubem patitur Numen: ut serenior subinde lætitiæ radium obtutibus affundat. Nunquam amænior hilaritatis vultus est, quàm cum depressus diu multumque umbris in formosam denique lucem emergit. Vix modum nuper habebant lamenta: ut mensuram hodie non teneat lætitia, ex quo nobis desideratissimum Principem Augusta Mater enixa est, hoc est,

est, felicitatem peperit, cuius magnitudinem, nisi se ipsum excedat, capere animus non potest. Damna longæ expectationis, anxiiq̃ue mœroris quanto gaudiorum cumulo instaurata sunt! Juvat profectò sic luxisse, ut sic gauderemus, venirétq̃ue in potissimam lætitiæ partem ipsa tristitiæ præteritæ recordatio. Princeps natus est nobis! iterum repeto, repetámq̃ue, si morem geram animo, sæpius, quod exuberans lætitiæ sensus identidem mihi, etsi alia meditati, in linguam refundit. Quasi uno hæc diverbio omnis hodierni temporis festivitas definiatur. Et verò respuit animus verborum ambages, quibus liquidissimum sibi voluptatis gustum metuit interrumpendum. Sed quid ago? an licebit animò premere lætitiā, quando fora & compita, urbes & vici, Regionēs ac Provinciæ, Europa denique omnis festis clamoribus personat? Aut majorem ad lamenta verborum copiam mœror, quàm ad plausus, & gratulationes lætitiā inspirabit? Fateor equidem, in tam ubere dicendi materia, de quo potissimùm sermonem instituiam, non satis promptum habeo. Quoquò Convertor, nova gratulandi seges manum injicit oratori. Invitat me Tua, Augustissime Cæsar, gloria, cui decretam Factorum consiliò, sed dilatam longius coronidem, quæ ad supremum apicem deesse una videbatur, hodierna dies felicissimè adjecit. Alliciunt Serenissimi Principis ludentes in vultu, qui semper animo obversatur meo, gratiæ, ut ex iisdem futuræ felicitatis auguria legerem, vivisque eloquentiæ coloribus adumbrata, in antecessum orbi præmonstrarem. Provocat facundiam totius Austriacæ Domus felicitas, cui pactam olim æternitatem fortuna, cùm jam jam de fide suspecta, ruptura fædus timeretur, novo hoc pignore, ceu Sacramenti religione, cumulatissimè obligavit. Sed grandia sunt ista, sed Augusta omnia, quibus sola sufficiat eloquentia, quæ magna sit; humilis & angusta, qualem

qualem meam esse ingenuè confiteor, ea vel singulatim aggredi desperet, nedum pro dignitate prosequi univèrſa.

Plausus igitur referam Imperii Romano-Germanici? Hungariæ nostræ gratulationes in medium adducam? non tacita amplius gestientis Monarchiæ Hispanicæ studia, omniumque Regnorum, ac Provinciarum gaudia exponam? quæ in nato hoc Principe, superum beneficio, Augustissimum olim Caput, Regem, Patrem, vindicem acceperunt? An Ecclesiæ potiùs universæ, & cum ea omni virtutum Choro sermonem impendam, quæ Carolinæ virtutis nactæ Hæredem, sibi fortissimum Fidei defensorem, Auctorem gloriæ, decus, coronam pollicentur? Verum & ista, quia regia sunt, quia Divina, ac Cœlestia, plebejæ eloquentiæ obsequium excedunt. Ita exclusus dignitate materiæ, propè est, ut cœptæ orationis consilia damnem, quasi tutius foret, conceptam intra sinum lætitiæ conservasse. Quid igitur? quando nec tacere jam licet, neque supra vulgus aliquid promittit Oratio; sit illa (Pace Vestrà, Augustissime Genitor, Serenissime tanto digne Parente Fili, Dominatrix terrarum Domus) tota nobis, tota communi lætitiæ consecrata: sic tamen illam tractabo, ut, quia à Vobis in nos dimanavit, Vestri sit omnium maxima ratio habenda, gloria haud paulò majore, quàm si princeps orationis cardo in Vestro ornando honore (quanquam ornari non potest, à quo cætera ornantur) versaretur. Neque enim gloriosius encomium tribui fonti potest, quàm quòd de suo plurimum in rivos profundat. Neque Vestros ego hoc tempore triumphos, Regna, & Provinciæ, Téque adeò Sanctissima Mater Ecclesia, omnino negligendos putem. Dicam de omnibus aliqua, & tacebo plurima: dicam, quod silere nequeam: tacebo,

quod loqui; verum ita, ut in lætitiæ communis argumentum traham universa: præteritum metum, à quo nos hic natalis liberavit; præsentem felicitatem, quam attulit; futurorum spem bonorum, quam excitavit. Satis hæc magna, & multa sunt. Erit hinc, opinor, Oratori, si quid pro merito minus luculenter exposuero, reprehensionis minus timendum, quò plura sunt, quæ dicentem circumstant. Ipsa mihi materiæ dignitas, & amplitudo gravioris censuræ periculum præstabit.

Grande nuper vulnus, & immanem plagam Maximi Parentis obitu, nec item minoris filii, vecors nobis fortuna inflixit. Calamitatem, qualem vix longa sæcula tulerint, alterna lustra dederunt. Et quasi post magnam cladem sævire minoribus audaciùs liceat, omnia in nostram perniciem mala conspirabant: bella, & intestinæ seditiones; steriles terræ, & dira fames; aer pestilens, & armata in excidium nostrum mille mortibus sidera, atrocissimè incursabant. Sic fluctus fluctum trudit, & decumanus aliquis levioribus procellis impunè cymbam verberandi potestatem facit. Jacebamus miseri, & afflictus dolore animus vix remedium admittebat: Cùm Tuus ab Occidente exortus, Dive Cæsar, sic mentibus nostris lætus illuxit; ut repentè alii, obducta cicatrice, cùm paulò antè, quid lætari, nunc subito, dolere quid sit, nesciremus. Habent hoc Principum Numina: non tam citò suam subjectis indulgent præsentiam, quàm mærorem abstergant. Ab Austriacorum certè Clementia Cæsarum tum aberunt in populos solatia, cùm lucem fulgor destituet. Placidissima indoles Tua, ter Maxime Princeps, dudum supra Titi agnomina nostris Te cordibus inscripsit: ut tum evelli nobis è corpore animus videretur, cùm ad vindicanda in Occidente Regna Te avitæ hæreditatis jura evocarent. Quid mirum? si postliminio redux, vitam nobis, & spiritum

spiritum reddidisti, quem absens Tecum ultra Oceanum, & remota litora abstuleras. Longæ noctis tædia non alibi pulchrior dies expunxit, quàm Tuus nobis reditus nubilum discussit. Velut in subitis casibus oblatum Numen aliquod Te intuebamur, & quò videramus diutius, non allata nobis satietas, sed anxia quædam quàm diutissimè videndi cupiditas exarsit. Ut hoc unum Te à supremo illo bono fecerneret, quòd desiderium non impleres. Atque hinc succurrit, Deum Te aliquem inter homines esse, sed nondum sortem humanam egressum, neque, quod vellemus, in vivis immortalitati consecratum.

Quæ res mirum, quàm in animis nostris gaudiorum cursum sufflaminavit: cùm metus incessit sollicitos, ne quo Te aliquando fato amitteremus. Ignosce Cæsar, avari eramus: cùm plurimùm abundant, tum maximè timent, ne sinistro quopiam casu amplissima boni possessione dejiciantur. Summi eramus, & tetigerat cœlum lætitia nostra; hæc communis Tibi cum superis in nos liberalitas fuit: quòd verò eatenus Tui amittendi aspirare timor potuit; hoc factorum erat. Numina (licuit enim sic piè cum cœlo conqueri) an ideo tantum in nos munus, quo non majus vota optaverint, contulistis, ut cum summa felicitate infelici consortio parem dolorem conjungeretis? Si immortalem nolletis in Carolo nobis Cælarem, in filio certè, ac nepotibus æternùm victurum dare oportuit: illud optare fas erat, non item sperare: hoc cùm sperare liceret, obtinere non datur. Quò nos post superos verteremus? unde arcesceremus miseris rebus solatia? Ad Tuum nos, Cæsar, vultum, ut afflicti respectare ad aram auxilii, & ad auspicia rei solent, referebamus identidem; sed duplicem ex hoc sole radium hausimus, quorum alter frontem nobis diducebat lætitiis: alter mærore contraxit, quòd, qui suo Te Parentem vultu quàm simil-

B

limè

limè referret Filius Hæres, quémque indulgere nostri causâ maximè cuperes, etiamdum naturæ suffragium denegaret. Ita tristem cogitationem læta discussit, sed lætam continuò tristis excepit, alternatione nobis supra, quàm dici potest, odiosâ. Quid enim lætabilius, quàm in illum vultum intueri, quo Augustissimæ Domûs gloria, omniûmque nostrûm fortunæ describebantur? Quid porrò acerbius, atque hujus perpetuitatem desiderare; cum fieri utique posset; ut unus aliquis temerariæ fortis impetus tantam felicitatem momento præcipitaret.

Non fugiebant nos curæ Tuæ, quas extendere ad Augustæ Familiæ gloriam, ad nostra augenda commoda ultra factorum cursum nitebaris. Et verò grati divinam hanc voluntatem exosculati sumus. Sed cum breve sit ævum, quo nobiscum futurus es, etsi sæculorum numero computetur; non poterant res Augustissimæ Domûs, non nostræ invado esse, dum post Te nobis filii subrogatione prodesse non posses. Hæc, ubicunque oculis, ubicunque cogitationibus occurrebas, tacitis suspirium expresserunt.

Trepidatum est in Austria sæpius, non ignoro; cum periculosum orbitatis casum natura minitaretur; nunquam tamen (annalium fidem testor) nunquam nobilissimi salus Generis in tanto rerum præcipitio stetit, nunquam propius ruinam fuerat: quid dico? ne ad unum quidem superstitem masculæ stirpis surculum Austriacorum spes unquam redierant. Orbitati suæ ingemuit Austria, cum unum duntaxat pereunti naturæ veluti Custodem apposuisset Fridericus Maximilianum: sed terror erat ostensus solummodo, nec antè ad interiora penetravit, quàm in luculentam lætitiâ desiisset. Verrente quippe primo Conjugii anno, simul avum viderat Orbis, simul Filium, simul Nepotem, Philippum

lippum dico, qui immensa dein Hispaniarum Regna felici Connubio cum supremo Austriacorum Imperio copulavit. Nostra ætate, ne Augustum, illud è Ferdinandæa linea heroum, semideumque agmen Leopoldus cogeret, diu sat anxiiis votis laboranti naturæ supplicatum est. Et verò plurimum metus publici rigor defecerat, cum primus pariter conjugii annus fecundum Patrem Leopoldum probasset: neque poterant fata, ut illi senas inter proles binos susceptos Principes, sic populo certam hæredis expectationem eripere. Et ut hoc impetrarent; fecerant superstities è regnante per Hesperiam Carolina stirpe Principes, ne quæsitus per intestina bella, aut exterorum cædes successor timeretur. Insaniam, si eorum sortem temporum cum nostra adducere in comparisonem velim. Amplius in nos sibi licitum procax fortuna arbitrabatur. Ex quo CAROLI unius sustentari humeris salus publica cœpisset; non satis erat periculum minari eminens, nisi spem denique nostram in scopulum desperationis impingeret, jactaretque tantò periculosius, quò annus annò pertinacior invisam sterilis thalami cunctationem urgeret. Una procellæ incurfio deerat, quæ miserè jam fatiscentem navim, dissolutis tabulis, æterno naufragio sepeliret. Quis Tibi in hac rerum dimicatione animus fuerit, Magne Cæsar, hic excutere non vacat. Vidimus Te inter improbos fortis conatus innubi fronte, constante vultu, excelso animo euntem. Res monstro similis in stuporem nos primum, mox in perturbationem dedit. Assequi non poteramus, quæ fieret, ut, cum nostra mala fati Cæsareis fortuna miscuerit, ridere in nostris Imperator, in suis laceffere ultro fortis invidiam constantiâ possit? Sed nimirum sublimior vis aliqua spem Cæsaris erexerat, quæ ad plebejas se demittere cogitationes dedignatur. Excelsæ mentis

principes factorum tabulis miscent se se, unde futura provideant, de quibus vulgo ne somniare quidem licet. Quos enim ultra populi sortem natales, hos itidem evehere ultra sententias consueverunt. Verum altius in animum nostrum dolor irruerat, quam ut exemplo se Tuo, Cæsar, excuti pateretur.

Tuas imprimis vices dolebamus, quod, cum Divina Te, atque incredibilis virtus, immensaque merita supra mundi Principes extulissent, nobis tamen, licet invitis, minor occurreres. Testor arcanæ mentis sinus! quoties nostram ipsi memoriam, nostras cogitationes incusabamus, quod Te, ut in Te es, non summum objicerent, sed obtruderent aliquid, quod, extra Te cum esset, nihil habere ad detrahendum existimationi Tuæ juris videretur. Sed nihil egimus: subito parte alia æmulus ille Throni Hispanici ob oculos versabatur. Et rursum puduit, quem cæteroquin conferre Cæsari piaculum foret, hoc unô videre Superiorem, quod filiis, ac hæredibus oppleta domo nostram nobis orbitatem exprobraret. Subtilis est calamitatis sensus omnis; nunquam tamen acutior, atque ubi exulcerato malis animo petulantior simul lingua aculeum immiserit. Quid quod jam exterorum etiam eapropter convitia incurreramus: quotus enim quisque est, qui dentes acuere impunè sibi non sumpserit in eos, quorum votis adeò procaciter fortuna illuserit? Irent, ajebant, Austriaci, & cum æternitate paciscerentur, affore brevè diem, qui amplissimam Austriæ potentiam ad prima virium incunabula revocaret, abraderetque titulum, quo se mundo fore in orbe ultimam venditabat. Satis imperatum, servire aliquando disceret, & jugum ferre, quod injicere cæteris consuevisset. Quid acerbius in ludibriis fortuna habuit? Temeraria fors! Familiæ, regendo terrarum Orbi divinitus datæ, tam protervè insultare?

publi-

publicum mundi decus omnium gentium sibilis, ac ostentui exponere? Fastum sortis agnoscite. Exarmatam se Carolinæ dignitatis inditâ vi, subjectâque pedibus viderat, ut statuere de Cæsare, nisi quod deberet, non posset: molestè id sanè pro levitatis suæ genio, acerbèque tulit: quid agit? invenit vindictæ modum, ut, qua se parte liberam agnosceret, augeret odii pertinaciam, & hæredem neque daret sollicitata lenociniis, neque minis exagitata. Durum, me hercle, vindictæ telum, quod intentatum Cæsari, in orbis universi vulnere conquievit.

In aulam solatii causâ pedem penetrabamus. Sed quid? tristis undique rerum facies, ubique intuentium se oculis mæror ingerebat. Augustissima ipsa, quàm digna tanto Cæsare Conjux! quàm ad orbis delicias effectum à Gratiis sexûs sui ornamentum! quàm tamen mæstam se nobis, quàm destitutam solatiis obtulit! Votis omnium major erat, si ad reliquas dotes uteri fæcundi munus clementior natura adjecisset. Quis Tibi tum sensus, Augusta, cum per omnes Europæ aulas circumferebas oculos, nec præter Te invenires conjugem, quæ non principum mater effecta, meritam hujus tituli invidiam excitârit. Scio, suspirâsse Te identidem, Cæsari ut hæredem, Tibi filium, nobis edere principem per superos liceret: obiisse eapropter templa, prensâsse Divûm altaria, concepisse vota, supplicationes instituisse, piorum hominum preces, ac sacrificia postulâsse. Et dixisse Te, accepimus, neque mortem pensi habituram, dum vitam Principi dedisses. O vota immortalis digna vivendi munere coronari! quod huic in posteritatem merito dignum nomen adscribemus? sciant hoc posteri, narrent filiis patres, narrent nepotibus, quàm bene de nobis, de illis meritam in Elisabetha Imperatricem habeamus, quæ mortis suæ impendio mercari vitam principi voluisset, quo omnis

C

bu.

bus in futurum seculis provideret. Et potuit tantam Virtutem cœlum non præmiare? nullum operæ pretium ferre tantus posteritatis amor potuit? Nescio, Augusta, plus id nobis, an Tibi doluerit? par certè nos malum premebat, qui Tuâ nos fortunâ metiebamur.

Si porro ad nostram ipsorum sortem oculos reflecteremus, non mæreere jam, sed illachrymari miseris rebus necessum fuit. Videre enim videbamur incommoda, quæ improli (quod omen superi obruerent) decedente Cæsare, pleno in nos erant agmine incursura. Erant sub oculis regionum naufragia multarum, quas longa tranquillitate sub certo ex eadem Familia Principe provectas, improvisus sterilitatis turbo perculerat. Quot undique cervicibus nostris mala impendebant! quàm atrocem tempestatem Oriens minabatur! quas procellas moturus erat Septentrio! quanti ab occiduis terrarum plagis in nos fluctus consurgebant! Ipsæ profectò facultates, agri, & possessiones nostræ imminentium harpyiarum ungues pertimescebant. Quid Andromedæ timor? uni hæc monstro exposita invidendam extra fabulas suam nobis sortem effecerat, quorum fortunis infinita penè monstra aperto ferociter rictu inhiabant. Consulite veterum, recentiorumque bellorum monimenta: non dabitis neque hominem, neque regionem, si vel apologos excutiatis, & nescio quæ Poëtarum figmenta, in cuius perniciem tot unâ hostes intenti ferociam armassent. Tanquam si positas sub hasta ditiones nostras obvio cuivis licitatori fortuna addixisset, ita multi improba jam eas spe devoraverant, perniciosisque circum eas agitatis consiliis, futura nobis damna, & rerum imminutionem disponebant.

Quid tum Imperium Romano-Germanicum? Quid Hungaria nostra? Quid hæreditariæ agerent Provinciæ? O Augustum Germaniæ Diadema! Tertium propè sæculum non interrupta serie in Austriaco-

stiriacorum vertice securè confedisti, quanta tibi labores incubuerat, si stirpem Austriacam duriora fata subduxissent? Nonne timendum erat, ne, quæ Domus diuturnum illud interregnum sustulit, hoc est, ruinam stitit Germaniæ in Rudolpho, post Carolum latam ad turbas, & intestina bella januam aperiret? Magnarum Familiarum nomina nunquam sola intermoriuntur. Ut altissimæ cedri ruina aliarum etiam arborum perniciem trahit; sic Regna illis, & Provinciæ suâ plerumque clade parentant. Non transiit à stirpe una in aliam Germaniæ Corona, quin felicitas publica convelleretur. Fatale discordiæ malum projectum putes, cum Pomum Imperii de manu fuerit gentis unius ad alteram transmissum. Ite per annales: dissidia legetis, turbas, bella, Germaniæ cladem: seu à stirpe Caroli Magni ad Conradum primum, ac Saxones, seu ab his ad Francones, ac denique Svevos transferretur. Fridericò tandem secundo è vivis erepto, quid præter inane nomen amplissimo mundi Imperio remansit?

In quàm infames scopulos steriles Regum thalami Hungariæ felicitatem impulerint, nemo omnium tam in historia peregrinus est, qui nesciat. Absque his fuisset, non tot attritam cladibus, accisam viribus, scissam dissidiis, mutilatam ditionibus videremus. Cum è D. Stephani Familia ultimus ille surculus, Andreas exaruisset, hos eheu! decidit subsequenti bellorum intemperie decoctus, qui paulò antè ad orbis invidiam efflorescebat. At nolumus hic antiquo manus afferre ulceri: ne vulnus, quod dudum in cicatricem coaluit, recrudescat. Satis acerbum est eorum temporum meminisse, quibus à fatali Ludovici secundi obitu, post fusum bene multum sanguinis, jam propè erat, ut lamentabili funere Patria efferretur: nisi ruituræ jamjam in interitum Regales humeros Austriacæ stirpis felicitas supposuisset.

Quid multis ? an excidit jam dolori nostro, quàm grave nuper, quàm atrox, ac diuturnum bellum Europam concusserit, ac de sede penè moverit universam ? Unde rerum inclinatio, extremâque confusio ? ab uno Caroli II. Hispaniarum Regis sine prole decedentis fato : etsi superessent terna Austriaci generis fulcra, quæ non Hispaniæ, sed mundi labentis excipere, ac sustinere impetum potuissent. An esset à sterilitatis malo nobis minus timendum, cum nihil usquam inveniremus, ubi noster se metus inclinaret ?

Sed ut hæc omnia tam abessent, quàm abesse à timore nostro non poterant : ut turbo nullus ingrueret : ut quietè omnia transigerentur : abunde malorum erat, Austriaco Principe, hoc est, Patre orbari, ut post-hac nobis Dominus (quàm insuetum auribus nomen) imperitaret. Quem in Te, Sacratissime Cæsar, Principem habeamus (ô nunquam illucescat dies, quo, habuimus, dicendum sit) enimvero nostro bono sentimus : quem post Te habituri eramus, etsi optimus sit, Tui partem non æquaturum, ignorare non possumus. Austriacis Principibus clementia natura est, quam exteri vix longo simulandi exercitio suis perperam virtutibus affingunt. Illis bene esse, nisi omnibus sit, non potest : istis tum optimè est, cum subiectis populis malè. Quàm Tibi salus Tua invisa sit, nisi pari cum salute publica gradu procedat, quot probatum nobis documentis reddidisti ? Quæ alii pro perpetuitate imperii vota nuncupant ; Tu rectius semper pro salute civium facienda judicasti. Estne aliquis, ad quem ex tanto Principe nihil beatitatis accesserit ? imò aliquis esse beatus potest, cui vivere sub optimo hoc Principe non contigit ? In hoc opes nostræ, in hoc thesauri, in hoc spes collocatæ sunt omnes.

Atque hunc tantum Principem amittendi metus pro eo, ac debuit, profundissimè in animi nostri sensum

sum descendit; hic acerbos è pectore gemitus, ac suspiria excivit, hic vultus solo dejecerat, hic in preces ire, & lacrymas compulit, hic luctum terris, & communem ditionibus Cæsareis squallorem afflavit. Agite Cæsarei populi, cum præteritis cogitationibus rationem inite, num æquè aliquid sesquialtero lustro timuistis, ac ne naturæ sterilitas universi spem orbis, ac vota deciperet? an optastis aliquid ferventiùs, ac sollicitiùs quæsiistis, quàm ut tandem in vestra se vota coelum inclinaret, daréntque Superi Carolo, aut immortalem in se, aut nepotibus vitam. Scio, diem, horam, momentum non abiisse, quin grande hoc mundi negotium Superis commendaretis.

Et quid? concidebant jam omnium vota tarditate suspensa: desideria, quia diu nimis proferebantur, languescere, lassari extensæ ad supplicandum manus, frangi sublatae ad coelum voces, ipsa denique ægrè suspiria reciprocari: cùmque, quod serò fieret, penè fieri posse desperaremus; jam impendenti fato patientes humeros præparabamus tantorum quippe continuatione malorum arietati, ultimæ etiam calamitati callum induximus. Cùm ecce Augusta Mater concepisse renunciatur, felici extendi utero, spem certam futuræ prolis intuentium oculis objicere. Hærere ad hunc nuncium quisque, alter alterum immotis oculis contueri. Neque lingua officium, neque cogitatio fecerat. De longo veterno excitatis similes, quos attonitus rigor tenet, nihil præter afflatam fronti serenitatem inscii præferebamus. Nec, an verum sit, quærere audacia erat, ne fortè, quod nollemus, audire cogeremur. Fidem sibi quisque libenter habuisset; sed mutua affectuum admirationis, lætitiæ, spei, metûsque concertatio assensum interclusit. Ita quod quisque vellet maximè, ne non verum sit, tamen metuit. Ubi verò pugna affectuum quievisset; exclamare illico omnes: ô nos felices! Regna, &

Provincias omnes longè felicissimas! quas periculosa
sterilitatis tandem aliquando metus absolvit! Ex eo
tempore nulla lætior materia hominum sermones de-
tinebat, nullum perinde jucundum cogitationibus
argumentum blandiebatur, ac felix Augustæ fertili-
tatis incrementum. Nec sollicitudo, filiúsne, an
filia sit, cui nostra laboret expectatio, dulcem est au-
sa orientis lætitiæ gustum interpellare. Satis ad eum
diem feliciter in eo desideria acquieverant, si proles es-
set, unde sperare in posterum plura juberemur.

Tum cognovimus, quò DEO innixa Cæsaris no-
stri se fiducia protendat; quàm procul à communi
desperatione pietas Divinum Principem avocasset.
Immensus scilicet est cursus felicitis imperii, nec huma-
norum se claudi terminis sustinent, qui curas suas
cum superis partiuntur. Austriam æquatis cœlum
inter, & Austriacos Principes consiliis regi, tum ali-
às sæpe, cùm hodie luculentissimè patuit. Conclama-
ta jam humana remedia nihil nobis bonæ spei reli-
quum fecerant, obsurduisse ad preces cœlum vide-
batur, nulla addicebant auguria, nulla vaticinia ju-
vabant, pessimè sibi quisque, si unum Cæsarem ex-
cipias, ominabatur: tum enimvero, quod Divinæ
mentis suæ ductu solus Cæsar longè antè præsenferat,
dedit Numen lectissimam prolem: triumphæ Augu-
stissima Domus! dedit Archi-Ducem: lætare Au-
stria! dedit Asturiæ Principem: erigere Hispania!
dedit Augustum Hæredem: plaudite subjecti popu-
li, Regna, & Provinciæ exultate. Tuos, ô æterne
rerum Arbiter, in nos favores, ac indulgentiam gra-
ti adoramus. Invenisti modum, quo duplici Tuæ
nos bonitati nomine obstringeres, dilatione muneris,
& muneris collatione. Differebas nostra desideria,
ut altero tantò esset charius expectatione benefici-
um. Nesciremus, quantum nobis bonum evenerit,
nisi, quantum defuerit, sensissemus. Felix suâ septem
anno-

annorum sterilitate Tellus, quæ haud aliter potuit tam
ubere cœli faventis imbre irrigari! quod tam altè
nostra surrexerit felicitas, tam longo casui debemus.
Expetendus sanè, & optabilis præ omni gaudio timor,
qui tantum in animis nostris locum lætitiæ fecit. Ha-
bent jam Sceptra, & Diademata dignitatis suæ Con-
servatorem, & Vindicem: ringatur ambitio! stant
extra castis aleam fortunæ, ac facultates nostræ: fre-
mat invidia! nullam tanto fulcro nixa ruinam per-
timescit communis felicitas: furor, & audacia disrum-
patur! Audiat Orbis, quàm curæ sint superis Au-
striaci Principes! imò, quàm horum causâ nos ipsi!
quisquis capiti suo imponere coronam affectat, & hu-
meros vestire purpurâ, quæ Austriacis consecrata sit,
suam antè pietatem consulat, an Austriacorum sit pie-
tate potior? Sciat, foederatam huic semper Numinis
potentiam esse, & tam non vinci se passuram benevo-
lentiâ, quàm hi se superari pietate in superos non fe-
runt. Fundata cœli favore Austriacorum felicitas tre-
mere aliquando potest, labefactari non potest. Sem-
per audet irruentibus in se fatis insultare: quia tum
sublimiùs attollit sese; cum ruitura profundius crede-
retur.

Quis hic aulæ Cæsareæ, quis populorum, quis or-
bis lætitiis stylo sequatur? Magne Cæsar (liceat enim
in tanta gratulantium festivitate Tuos etiam plausus
delibare) quis pectus Tuum lætitiæ sensus inundabat,
quum gloriosum Te, felicissimùmque Patrem Proce-
rum studia salutârunt? quas ocyùs Deo laudes dixisti?
quæ vota nuncupâsti? quàm Tibi, quàm Imperio,
quàm Regnis, ac Provinciis gratulatus es? Hoc Tuæ
deerat gloriæ fastigium, hic felicitati triumphus, qui
non triumphantis aliquando Romæ honoribus cir-
cumscribitur, sed omnium populorum gaudiis celebra-
tur: non auri, argentique opulenti refulget spoliis,
sed nobilissimo quoque servientis fortunæ apparatu cin-

gitur: non diurnò, ut illi veteres, spatiò definitur, sed totà posteritatis memorià terminatur. Quò evadere possit Cæsarea prosperitas, auspiciatissimus hic natalis manifestavit. Fixam hinc desideriis suis mensuram terrarum Principes agnoscant: quò eniti debeant, ut post gloriola facinora felicitate quoque maximi habeantur.

Sed & Tuæ, quod dudum gestiebat animus, fecunditati gratulor, Augusta, quæ Te, quod unum in terris optaveras, benignò naturæ suffragiò Serenissimi Principis Matrem inauguravit. Felix eras hætenus, & supra omnem sexûs Tui ordinem caput altius cœlo inseruisti; sed quia crescere ex Te poteras, Tuo Te judiciò infra Te æstimabas, nec gratulabaris Tibimet: cum, quam volebas, nondum orbi gratulandi materiam præbuissem, & Maximi Cæsaris uxor cum esses, nondum futuri Cæsaris mater fuisses. O Te beatam, quam votorum suorum ream hodierna dies cum populorum omnium jubilo declaravit. Salve Augusta Mater, &, siquid bonus affectus portendit, salve nova Mater Augustæ Domus, quæ tot Regum, Cæsarumque Chorum, in integros toties flexus & gyros revolutum, nunc velut in orbem jam novissimum abeuntem novo rursus ad immortalitatem inserto pignore continuasti, hòc cæteras ante Matres felicior, quòd duplicem Austriacorum lineam complexa, Augustissimo Conjugi cum Archi-Duce Austriæ, Asturiæ quoque Principem peperisti. Quid ad hæc Tibi ultra voveat animus, non invenio. Exhausti profectò humanæ conjugis felicitatem, & post tantum de cœlo acceptum munus, forti amplius de Te bene merendi potestatem eripuisti.

Sed quorsum me gaudiorum æstus abripuit? coronatis imparem gaudiis revoco orationem. Non sum is, qui ausim rudem eloquentiam sublimioribus terrestrium Numinum atriis inferre. Ad ea venio, quæ

quæ nostra fuerunt. Novimus, Te Augustissime Imperator, gaudere, quia nos gaudemus; nos quoque cum nobis applaudimus, Tuæ lætitiæ velificamur. Parentes hæc inter & filios gaudiorum communio est. Dudum nobis Regentis titulô Pater eras: hodie alterum nomen adjecit felicitas in Regnaturo. Quamtam nobis in hoc Filio hæreditatem disposuisti? Tuus hic hæres est, hæreditas nostra est. Nemo facultatum suarum securè se Dominum scripserat; dum hanc nobis hæreditatem debebas: eam ubi persolvisti, domini sumus. Aude furor, fortunas nostras attrecta: habemus in Cæsare, habemus in Filio, qui vindicet, qui insanos conatus infringat, retundat audaciam, rapiendi libidinem compescat.

In tam egregia nobis de fortunis nostris à Te data in hærede Filio fidei jussione, mirumne, est tantis nos incessisse lætitiis? tot gaudiorum excessibus triumphasse? Jure templa personant hymnis, & actionibus gratiarum, quæ nostris antè suspiriis non sufficiebant. Faustæ acclamations perstrepunt in plateis, & compitis, in quibus tantillum aliàs ab alloquiis petituri solatium, nostros invicem metus communicavimus. Collucet aër festivis ignibus, qui quotidianas in ventum querelas auferebat. Tenebris convitium faciunt accensa funalia, nòxque infinitis aucta luminaribus diem splendore extrahit, cui nuper non fat caliginis, quò confectos nobis mærore vultus obumbraret. Magni luctûs tam lætæ conversiones sunt. Inusitatis se modis proferant gaudia, quæ diu cum ægritudine luctabantur: & capto velut ex intervallis impetu hòc impotentius se jactat animus, quò à solatii spe remotior, à longo mærore exitum desperabat. Et verò cogitur in plausus, quidquid juvare gestientis animi lætitiâ potest. Quis è mænibus reboantium tormentorum fragor? quis tubas inter, ac tympana musicorum instrumentorum concentus? quæ

vis pyrii pulveris in coelum ibat? quam superba acti-
tabant festa domus, redimitæ lertis, & emblematis ex-
ornatæ? credidisses, ipsos parietes, & tecta, fora, &
trivia communem lætitiā persensisse. Ut adeo,
quod vitā caruisset, ab hoc natali accipere; quod lan-
guidam trahebat, novo animari spiritu crederetur. Nec
palatia solum, & magnificæ ædium structuræ in ur-
bibus, sed malè materiatae etiam casæ, & humiles in
pagis attegiæ festivæ solennitatis vultum præsefere-
bant. Si cui sortis tenuitas conceptam animo prome-
re lætitiā vetuisset; erant, qui certatim in id sum-
ptus, non de publico duntaxat, sed privato etiam æ-
rario, ac cellis promptuariis suppeditabant. Nonne
amplissima populo data congiaria? quanta pecuniarum
vis, aut mnemosyni causâ sparsa in vulgus, aut elee-
mosynæ modò in pauperes erogata? Vinum è publi-
cis theatris per tubos aut canales, amnium instar, de-
currere in subjectos poscentium calices jussum, quàm
lætos in plebe clamores ciebat! & ut neminem
communis lætitiæ pertransiret, à liberis passim pro-
positis mensis fami publicæ solatia petebantur. Vi-
dimus, sic gaudere singulos, quasi gaudere tantum-
modò singulorum esset; sic lætari universos, quasi
ad communem tantum, nihil ad privatam cujus-
que felicitatem gaudium pertineret. Et tamen post-
quam penè ultra facultates singuli, postquam ad sati-
etatem lætati essent universi, nondum lætandi cau-
sam adæquârunt.

Longo nos mensium spatio lætissimi è tota Euro-
pa allati nuntii recreabant, quanta ab accepta de nato
Principe notitia urbium, oppidorumque studia exti-
tissent. Ea edere certatim lætitiæ signa contende-
bant singulæ, quibus ut quæque superior plausu, ita
in natum Principem superior affectu crederetur.
Longum foret enumerare illustres ingeniorum labo-
res, in quibus Doctissimorum quorumque lucubraci-

ones desudabant ; apparatusissimos theatrorum ludos, qui redivivam populis felicitatem exhibebant ; agitata inter hilares epulas tripudia, quibus retineri intra animi latebras impatiens gaudium erumpebat. Quis referat triumphales aras & colossos, quis auro, argentoque coruscantes lemniscos? quis artifice exarata tam calamo, quam penicillo Symbola, quæ undique pro vestibulis, foribus, palatiis, porticibus, fenestris stuebantur. Conquisitas è tota rerum natura suppetias meminimus, quæ servire ad demonstrandam cumulatiùs lætitiàm valuissent. Quidquid contribuere elementa poterant, in hunc exultantis festivitatis censum cogebatur. Cùmque omnium judiciò ingeniosorum plausuum commenta exhausisset urbium aliqua; invenit altera, quo adjutus ab affectu lætitiæ genius triumpharet.

Paria tamen facere cum Urbis Tuæ gaudiis, Cæsar, ut multæ conarentur urbes, nulla potuit. Nec mirum: potentius habet in affectus dominium, quod oculis receptum, quam auribus, in animum illabitur. Vultum illum Cæsaris intueri apex lætitiæ est: tam nullus à lætitiæ sensu alienus, quem Augustus ille conspectus non serenet, ex quo suam nobis in Filio immortalitatem despondit. Jam quantus in ea gaudiorum excessus? Tua illa, Cæsar, testor lumina, quibus tuorum, dissimulato Principe, lætitiàs obibas! quem omnium sui compotem gaudii vidiisti? nonne insanire homines Tibi lætitiâ videbantur? Nemo suis parem gaudiis animum ferebat, cùmque facultates gratulandi studium sequi non possent, exegit à sua quisque industria, quod istis defuisse notabatur. Quis auribus Tuis, ubi nosci cæpilles (namque solis aliquid etiam è nubibus tralucet) clamor acciderat? quæ gratulationes ingeminabantur? laudibus ad cœlum; penè humeris stipantium populorum ad aulam referebare. Tentabas cohibere affe-

ctus tuorum, nec poteras, postquam tantam ipsis gaudendi necessitatem imposuisti; & quia commune omnibus fecisti beneficium, ætas omnis, sexus, ac conditio singularem sibi ex hoc voluptatis partem desumpsit. Senectus expansis ulnis jam læta mortem invitabat, sat sibi se vixisse arbitrata, postquam in nato Principe abunde consultum filiis, ac nepotibus, sat cautum extremis voluntatibus vidisset. Mulieres utero suo fertilitatem gratulabantur, & penè prolibus auspiciatissimum tempus invidebant, quo cum natis orbi deliciis **LEOPOLDO** auream supputare æram exorsi, ad veram felicitatem adolescerent. Pueri, puellæque cæteras ætates provocârunt, & tametsi, quantum acceperint, non intelligerent, plus tamen sibi juris ad innocentem lætitiâ ab Augusto infante tanquam paribus vindicabant; cùmque ludos & ipsi augerent, gaudebat ignota illis fortuna colludere. Juvenes novo Principi vires & animos devovebant, iturri aliquando, ubiubi, seu sub cadente, seu oriente sole jurata **LEOPOLDO** fortuna periclitandæ virtuti signum extulisset. Ex hoc tempore, ajebant viri dulcissimo delibuti solatio, fructus producent non poenitendos labores nostri, cùm, cujus ærarium aucturi sumus, in comperto sit: læti per vultus sudores decurrite: dignè paratur, quidquid in censum tanti Principis venturum est. An nihil de tanta lætandi materia ad pauperes pervenisse arbitramur? nemo solidius gaudium gaudebat: alii patrem sibi submissum divinitus prædicabant, aureum alii tenuitati suæ fulcrum sperare ausi sunt, nullus non exultantis animi significationes hilari palàm voce prodidit, gestûque testatus est, quàm ad obtundendum miseræ mendicitatis sensum potens sit novi Principis recordatio. Divitum applausus non memoro: horum ne arcæ quidem, & scrinia lætitiâ vacabant: promebantur hinc plurima, quæ longis damnata tenebris lucem

cem visura non erant, nisi DVPLO nascente SOLE
puduisset publici splendorem gaudii non augere; cum
de cæteris thesauris, appposito quasi sigillo jam certos
esse dominos juberet securitas, quod effringere nulla
calamitas audeat. Atque ut verbo rem complectar: ne-
minem omnium, nisi fortè volentem à communio-
ne gaudii communis orbi nata felicitas exclusit.

Sibi itaque mærorem, sibi tenebras imputet, quis-
quis in tanta gaudiorum luce nullum ad se lætitiæ ra-
dium derivavit. Miseratione indignus est, qui ad
irriguum fontem cum sedeat, siti conficiatur. Fe-
rat rugas, cui sua ambitio, aut rectiùs, ferox amen-
tia frontem contraxit: contabescat mærore, qui si-
num pridem dederat insano livori depascendum.
Nos, quibus animus melior, lætitia ex hoc natali con-
cepta omnium sæculorum felicitati, & temporibus
absentibus immisit. Tanta quippe est, quæ, si rectè
calculus ponimus, in multa retro sæcula pateat, &
sufficiat in futura. Posterì si legerint, nostros nobis
metus, habitamque tristitiam invidebunt, quam tan-
tò gaudiorum cumulò compensatam intelligent. Ne-
que enim præsumi potest, tantam ipsis fore aliquan-
do lætandi materiam, quæ ne sit, suo ipsis Cæsar in
Filio cavit. Quanquam non minima quoque ad eos
lætitiæ pars perventura est, cum diem hunc, non
nostræ minùs, quàm suæ securitatis auspicem anni-
versariis gaudiorum instaurationibus celebrabunt.

O diu exoptatum Pascha, quàm insperatò simul,
simulque opportunè emortuam dudum, suoque re
nulla superstitem funeri felicitatem, vivam nobis, atque
incolumem repræsentasti! O Idus Apriles! in quan-
tam nos gaudiorum possessionem immisistis! Ite Ty-
pographi, agite fastorum authores, gemmis, & aurò
communis boni authorem diem insignite: ne Idus
tantum Juliæ, & Sextiles magnorum Principum or-
tu glorientur. Jure diem illum, qui Te, Invictis-

sime Cæsarum, post diuturnam obsidionem ab hostium faucibus ereptum in album summorum sæculi nostri heroum Victorem retulit, festis quotannis omnium populorum plausibus, factisque DEO sacrificiis obimus: jube, Imperator, hunc quoque diem æternis jube triumphis celebrari, qui & nos plusquam inimica durissimi metûs obsidione liberavit, & Te à fati eximium in Filio, uti speramus, ac nepotibus immortalitati addixit. Neque dies illi, quos à devictis hostibus celebres, subjectisque terrarum ditionibus insignes, rubricâ induximus, nobis posthac ante hunc diem memorabuntur. Præ omni victoria hic Princeps est, datus non sine omine Divûm eo die, qui Sacer olim Victori Jovi habebatur. Sit illud in tanti Natalis prædicationibus exiguum, quod immensum curarum, ac timorum exercitum disjecit: sed enim illud quantum est, quod infinitas hostium machinas intercepit, quod nefaria inimicorum occupavit consilia, quod nullis superabilem viribus invidiæ, furorisque molem opposuit? Quàm multus nuper ad portas Hannibal fuerit, non unius everse Carthaginis rudera loquuntur: tacitas molitiones intelligo, quas malignus contra nos livor excitaverat. Ut novas nostris Provinciis ditiones non adjecerit dies iste; at multarum, quas obtinemus, jacturam, felicissimo ortu redemit, arctisque vinculis adstrinxit imperio, quas abjungere vecors ambitio meditabatur. Quid multis? Præ hoc accepturi non simus, quidquid aggerere ad nos ultra Oceanum, & Pontum, vel Martis vis, vel fortunæ indulgentia voluerit. Gravius felicitati publicæ momentum addidit tanti Principis impetrata possessio, quàm si orbis universi fortunas, opes, ac facultates appendisses.

Ad Tuas jam me cunas, Serenissime Princeps, propiùs evocat oratio, quantum exoptatissimus Tuus ortus ab universis metum depulerit, quantum conciliave-

ciliauerit lætitiæ , vidimus hætenus ; spem quantam bonorum excitârit , porro videamus. Liceat intueri parva illa lumina , quorum nutus olim sua mundo facta dispensabunt ! Detur basiare fascias , quibus Europæ felicitas involvitur ! ô vultus ! ô gratiarum sedes ! Ergone hoc novum illud exortum sidus est , unde in omnem terrarum orbem præsentia gaudia , & futura prosperitas dimanet ? Quis hîc in verba linguam resolveret , ut , quod tacitus Principis vultus loquitur , pro dignitate orator eloquatur ? Non opus hîc , ut optima quæque principi ominemur , oculos inferre astris , & siderum conversiones interrogare , non speculari volatus avium , aut somniorum imagines consulere , quibus credula nimium antiquitas suæ sæpenumero fidei ad æternum propudium imposuit. Certiora sunt , quæ de Augusto hoc partu omina mente concepî , magna omnia , auspicata omnia , omnia gloriosa. Atque adeo si quis , uti aliquando de nascentis Domini Præcursores interroget , quid de nato Principe nobis cœlum polliceatur ! Magnum fore coram Domino , non Christianè minùs , quàm verè , ac liberè reponam. Triumphæ Victrix hæresum Ecclesia Mater ! Novum tibi columnen Austria submisit. Quantum assurges hoc vindice confisa ? Cùm Hermenegildum paterna crudelitas terris exactum cœlo asseruit ; suo per Hispanias interitu Christiano pugili Ariana hæresis parentavit : cùm Hermenegildus noster Hispaniarum Princeps terris nasceretur , à fundamentis convulsa eadem per Transylvaniam , publicis Christiani mundi gaudiis suâ ruinâ litavit. Nulla mors lætiores Ecclesiæ vitam peperit , ac Hermenegildi : nescio , an alterius in vitam ingressus ante nostrum Principem clarioribus eam augmentis provexerit. Hic ortus si talem occasum ferat ; timeant cæteræ umbris , ac Tartaro cognatæ sectarum cohortes , ubi sol iste meridiem tenuerit.

Non forte, ac casu natum hunc Principem accepimus. Grande molimen erat, hunc tantum à DEO filium eblandiri. Nec antè supremum Numen in vota descendit nostra, quàm inclinari jam preces, & desperatione languere vulgi precantis manus viderentur. Morabatur itaque beneficium DEUS, ut, cùm expectari desierat, gratius non speratum accideret; an ut nihil nostris precibus, totum hoc munus Divinæ illius bonitati referremus in acceptis? si quid precibus dabat humanis; dedit Augustissimorum Parentum, in quibus præter illum sterilitatis metum nihil usquam non summum, non admirabile emicaret. Et credimus, vulgare aliquid, non summa omnia, non divina in hoc Principe fore, in quo impetrando nihil vulgo, aliquid summis progenitoribus, potissimum suæ deberi benignitati Numen voluit? Habent hoc Divina munera, ut, cùm adhærescere labis nihil uspiam possit, nihil pariter ad summam perfectionem considerent.

O Princeps! Numen Te amat; quia suum munus es, quia totus suæ gloriæ assertus. Estne decus aliquod sublimis animæ, quod hinc Tibi ominari non liceat? Huc candidum Virtutum agmen, pulchro in illustre hoc pectus ordine immigrate. Huc Rudolphi Magnanimitas, huc sapientia Maximiliani, fortitudo Alberti, Ferdinandi Religio, Leopoldi pietas, felicitas Josephi, CAROLI omnia. Non alibi ornatiorem vobis sedem Numen destinavit. Date incrementum divino huic pignori, dum bene de se merentibus gratiam referat, splendorem in se collatum nativa luce auctiorem. Pietas in hoc Principe, ad quantum decus efflorescet! Apage humiles hac parte curas. Cæteri Austriaci à Parentibus hanc cum sanguine hauriunt: hic Diviniore suctu eam è cœlo traxit. Ubera, credo, præbuit Divinissima illa Mater, ex qua in Augustam Domum omne existere bonum consuevit, Virgo Celsensis.

lensis. Hæc suis precibus, cùm ad obtinendum immortalem Principem nihil possent mortalium vota, impetratum à filio gloriosissimum fætum hunc non antè donavit Augustissimis Parentibus, quàm coelestem novæ animæ virtutem instillâset. Gratulare Tibi, Regnum Marianum! ut Magnus esset Ludovicus ille, qui Magnæ Dominæ Cellenses ædes exstruxerat, hæc Virgo fecit: eadem hunc Tibi Principem magnum olim Regem disposuit: Superiorem, ne dubita, virtute, & factis fore, quò pròpius credere est, ad immensam processu temporis virtutem assurrecturum, quem grandem ipse natalis dederit: quando, qui parvus natus est, ope Virginis ad prodigiosam virtute, ac factis magnitudinem adolevit.

Demus autem, singulari nascendi miraculo nihil Principi nostro futuræ magnitudinis promitti: nihilne virtutis, & avitæ gloriæ à nobis in proles transfunditur? Tantus Pater, cuius sanctissimis moribus vivere omnes nobis in honorem proponimus, nihil in filium pietatis transmittet? Discet ex Te Virtutem, Maxime Genitor, verumque laborem: fortunam ut ex aliis discat, necesse non erit: qui tam absolutam virtutum idæam, quæ in Te elucet, moribus expresse-rit, fieri non potest, quin Fortunam suo teneat imperio, cogatque fidei Sacramentum dicere etiam nolentem. Materna pietas, quantum addiscendæ virtuti pondus adjiciet? Nulla disciplina plus virium in proles habet, atque illa, quæ à matre instillatur. Dabit Augusta Genitrix ex educatione, quod non produxit ex utero, geminatisque educationis viribus bis quodammodo nobis progignet filium, & novum ad naturæ dona beneficium apponet. Si porro Augustissimam Aviam (quantum sæculò nostrò Virtutis prodigium!) respexerit, ut reapse veluti censuram respiciet, ad quem apicem evaluram Virtutem Principis confidimus?

Maſte his exemplis, his diſciplinis Princeps! Nemo maiora habuit ad Virtutem incitamenta, nemo fa-
ces illuſtriores: ſequere cœlum, ſequere avitam in-
dolem, ſequere Parentum veſtigia, & ad infinitatem
laudis novis in dies progreſſionibus enitere. Virtute
Patrum Auguſtiſſimus ſe Genitor meſuravit, & ma-
ior eſt: Te illa non æquat, niſi & Patris Tui exceſſe-
ris palmum, quo ille cæterorum merita prætergreſſus,
inter maiores maximus habetur. Tu & illorum, &
huius in Te decora collige; ut dicant poſteri, habuiſſe
nos Principem, etiam maximò maiorem. Non invi-
debis, ſcio, hanc Filio laudem, ter maxime Genitor:
filii enim gradibus aſſurges, nec creſcere in alio deſi-
nes, poſtquam etiam in Te ipſo creſcendi poteſtatem
fata interceperint.

Ecquid auguramur, quantus erit ex his incremen-
tis Princeps noſter, ubi expromenda virtus in hoſtes
fuerit? Non deerunt, qui impetant; ſed neque, qui
ſubigantur. Ut Victori Herculi monſtra, ita glorioſè
regnaturis hoſtiles aſſultus fortuna providet, fortiter re-
primendos. Singularem cœlorum conſilio nato Princi-
pi LEOPOLDI nomen inditum eſt: alterum nobis
LEOPOLDUM feret, ſed verè ſecundum: cujus re-
morari curſum feliciſ potentiaſ ſiniſterior Sors non au-
deat, quæ illius ſæpe felicitatem calamitatibus inter-
punxit. Oriens credo, & Occidens ad hoc nomen
contremuit: hic, nî fallor, reſpectare continuoſ ſuam
Galliam cæpit, pœnituitque aliquando manum inſjeciſ-
ſe Hiſpanienſium Monarchiaſ, in poſterum non reti-
nendæ. Præcipio mente rediturum non multo poſt
tempore vellus aureum ad eam domum, cui illud avi-
tum juſ, non tam hæreditatis, quàm meritorum adjudi-
cavit: Æſon imminet CAROLUS potentior in LEO-
POLDO Vindex. Parum eſt, & propè inane, quòd
ejuſdem natali Sol in Ariete micantior illuxit: ſed
quòd non tam citò Chriſtianæ militiæ luſtralibus un-
dis

dis authoratus, quàm Eques aurei Velleris à gloriosissimo Genitore inauguratus est, hoc enimvero felici nobis, inauspicato hostibus omine carere non potest. Cum initium amplissimus hic Equitum ordo in CAROLO cepisset; has primùm cæremonias à Patre & Authore Philippo in filii recens Sacro fonte abluti inauguratione usurpatos legimus: cum in CAROLO jam desiturus erat, eadem instaurata auspicia videmus. Bene est: scitis, quid inde conficiam? Factum Philippo in Colchide captivo vaticinium audistis, futurum aliquando, ut è suis posteris, qui ignem gestaturus in pectore esset, Turcicum Imperium everteret. Multi hæctenus Philippi nepotes in hanc spem torquatos illos ignes pectore prætulerant; quid si denique, ad implendum vaticinium, nostrum hunc, sic creatum equitem fata destinassent? imò destinârunt, quem sic nobis datum, tantum ruituræ Philippi posteritati fulcrum substituerunt.

Et en! jam movet se Turcia, jam imminens sibi paulatim exitium sentit. Vires colligit omnes; ut unâ omnes ruinâ effundat. Fatalem Ottomanico nomini Leopoldi nomen recordationem ingessit: in memoriam continuò rediit cruenta ad Viennam cædes, feralis ad Mohacsium strages, funesta clades ad Salancamen, misera ad Zentam internecio; illatum in urbibus, in castris, in Campo Leopoldi Magni auspiciis excidium in memoriam rediit. Excresce in hanc spem, Princeps Serenissime, & Christiano Orbi datus præsidium, perfice secundis auspiciis, quæ Gloriosissimus Avus inchoavit, prosequi magnis animis Augustissimus Genitor meditatur. Ille furoris Ottomanici vires attrivit; Tu contere: ille Imperium concussit; Tu everte: ille exitialem Lunæ splendorem obfuscavit; Tu suo eam de cælo detrahe, in æternum chaos demerge. Quidquid terrâ, marique, nostræ se felicitati, Tuæ fortunæ, gloriosisque conatibus objecerit, disjice Superis

peris juvantibus feliciter, eoque secundos successus promote; dum mari audaciam, ambitum campo, Europâ perfidiam exegeris. Veritatem in Te inveniant auguria, quæ in Leopoldi nomine dudum anagrammatismus observavit: PELLO DUOS, hoc est, non antè quiesce, quàm Pontum cum Oceano immensâ potentia conjunxeris. Tuam in Equitem inaugurati-
onem festivus tormentorum fragor excepit, factô initiô è propugnaculo, quod Hispanicum vocitant, & in illo, quod olim Turcica rabies attonuerat, conquievit. Quasi verò ab Hispaniis olim Tuas victorias inchoaturo, faustum triumphatori Pæana accinere mundus antea non desinet, quàm pulso Bizantii Tyranno Te Orientis Imperatorem consalutârît.

Boni Superi! quàm aurea spondet tempora! quàm felicem orbi ætatem designat LEOPOLDI ortus, sed Hungariæ nostræ calamitatem! Obsessa hætenus perfidiæ, ac barbariæ monumentis nostra felicitas respirare non potuit, quòd in cæcis rebus nostris affinis perniciës, omnem melioris ipsius fortunæ corrupisset: sed incipit jam pulchrius, securiusque attollere verticem, ex quo CAROLUS tam egregium Regno fir-
mentum adjecit: & tum mirabitur suam ipsa magnitudinem, nec prioribus sæculis tempora DD. Stephani, & Ladislai invidebit, quum Regem nostrum orbis Dominum compellabimus. Nulla in posterum barbararum nationum insolentia patere Regni hujus, limites armatæ audaciæ cogitet: munitam habemus Hungariam non tam vallis, ac præsidiis, quàm præsidiorum animâ, postquam Principem nobis Regni Hæredem CAROLUS donavit; cujus fama nominis antè animos subiget hostium, quàm ferrum in ilia descenderit; nec tam metuendum nobis erit ab hostibus, quàm ne progressu temporis non inveniamus, quos bellicæ gloriæ cupiditas detriumphet. Canat classicum per-
duellio, signum audacia efferat, erumpant fæderatæ sceleri-

